

ጥይት አልባው የፕሮ ብርሃኑ ነጋ “የጅምላ ፍጅት”

ከኢ.ደ.ሱ. ኤፍ.ሬ ገ/ሐና ፡ ለንደን ጥር 22 2015 ፡ 2023 ጃንዩዌሪ 30, ሰኞ

2013 ለ25 ሺ የላይቤሪያ ተማሪዎች የተሰጠውን የከፍተኛ ትምህርት መግቢያ የፈተና አንዳቸውም ባለማለፋቸው የተደናገጡት የላይቤሪያ የትምህርት ሚኒስትር የፈተና ውጤትን “የጅምላ ፍጅት” ብለውታል። በኢትዮጵያ የተፈፀመውን ምን እንበለው? የትውልድ ፍጅት? ቢንስ ነው።

ጥሎብን የተማረ እንወዳለን የተማራ እናከብራለን በተማራ እንመካለን። ስለ ትምህርት ያለን ግምት ከብር እና ስፍራ ከፍተኛ ነው ። እንግሊዞች ከዋሻ ሳይውጡ እኛ ፊደል ቀርፀን መማር ማስተማር ጅምረናል። አክሱም የገነባነው በሊሂቃን የሂሳብ (ጂኦሜትሪ/ የመለዘን) ጥናት እና ስለት ነው። ስነቁሳዊ ህግጋትን (የፊዚክስ) ቀመርን ተጠቅመን ነው ። ላሊበላ የጂኦሜትሪ ውጤት ነው። ጠላ ስትተምቅ ፡ ጠጅ ስትጥል ፡ አረቄ ስታወጣ የሰነ ቅመም ህግ (ኬሚስትሪ) አውቀህ ነው። ከዘሮች ሁሉ ጤፍን ለይተህ ስታበቅል እና ምግብ ስታደርገው የሰነሕይወት እውቀትን ተጠቅመህ ነው። ቀለምም በትጥብጠህ ፡ ቆዳ አለሰልሰህ መፅሃፍትን ስትከትብ እውቀት ላይ ተመስርተህ ነው ። ይህን ያልኩት ለጉራ ለወሬ አይደለም እኛ ከእውቀት ጋራ ያለንን ዝምድና ቁርኝት እና ውህደት የሺ አመታት ታሪክ እንዳለው ለማሳየት ነው። ፡ እኛ እና እውቀት ፡ እውቀት እና እኛ ያለንን ዝምድና በይበልጥ ለማወቅ በኢትዮጵያዊን እውቀት ዙሪያ 25 መፅሀፍትን የከተበውን የውንድማችንን [የመጋቢ ሐዲስ ደክተር ሮዳስ ታደሰን](#) ስራዎች መመልከቱ ከበቂ በላይ ምስክር ነው።

ከላይ የተቀሰኩት ለምን አነሳኸው ብላችሁ ትጠይቁኝ ይሆናል። ነገሩ ውስብስብ እና ጥልቅ ነው በቀላሉ አዚህ ላይ ልመልሰው አልቻልንም ነገር ግን በዚህ ጉዳይ ፍላጎት ያላችሁ እንደ ፕሮፌሰር ብሩስ ሊፕተን ስራዎች መመልከቱ ጠቃሚ ነው [Bruce Lipton The Biology of Belief Full Lecture](#): እውቀት ብልሃት ጥበብ እና ክህሎት ከትውልድ ወደ ትውልድ ይተላለፋል ፡ በእርግጥ የጥንት እውቀቶች በተለያዩ ምክንያቶች ሊታፋኑ የሚችሉበት ሁኔታ አለ ፡ ብሩስ ሊፕተን የሚነግረን ያንን እውነታ ነው። ነገር ግን በተለያዩ ምክንያት የተደበቁ ችሎታዎች ነገሮች ሲስተካከሉ ፋንተው ብለው ይወጣሉ ይህንንም ሳይንስ ኤፒጄኒክ ተብሎ ይጠራል [Bruce Lipton | Consciousness, Epigenetics, Love, Fear, Disease](#):

እነሆ የእዛ ትውልድ እና ዘር የሆነው የዘንድሮ ትውልድ ውስጥ 97% የሚሆነው ለአስራ ሰባት አመት የለፋበትን ፍሬ ማፈራት አቅቶት በከንቱ ተባይ እንዲባላው በአብይ እና በብርሃኑ ነጋ (ጨለመ ቢሉት ጥሩ ነው) ተፈርዶበታል። ለአዚህም ዋና ምክንያት አድርገው የጠቀሱት እንደ ፕሮፌሰሩ ገለጻ የተማሪዎች ተግባር አለማጥናት ፡ የወላጆች ቁጥጥር ማነስ ፡ ፋተናው ያለ ስርቆት መጠናቀቁ ወዘተ ናቸው ። ፕሮፌሰሩ የትናገሩት ሁሉም እውነት ወይም ሁሉም ሃሰት አይደልም ። ለምን የሚለውን እመጣበታለሁ። ከዛ በፊት አንዳንድ መርጃዎችን እንመልከት ፡ የዘንድሮው የፈተና ውጤት ዜና [ከኢትዮጵያ ሞኒተር ድህረ ገፅ](#) ላይ እንደሚከተለው ይነበባል

A total of 896,520 students took the exam in two rounds conducted inside public universities for the first time in a bid to prevent cheating. Briefing reporters on overall performance and cut points today, Education Minister Birhanu Nega (Prof) disclosed that a total of 29,909 students managed to score 50% and above. They make up just 3.3% of the total students who sat for the national exam.

ይህ እንደ ደረቀ የበጋ ቅጠል ሜዳ ላይ እንዲረገፍ የተደረገው ወጣት ቁጥሩ 869,624 ሲሆን ይህ ቁጥር ፈተና አትቀመጡም የተባሉትን [33 000](#) የአማራ ተማሪዎችን እና በትግራይ በጦርነቱ ምክንያት ሳይፈተኑ የቀሩትን ሳይጨምር ነው። ከጦርነቱ በፊት በትግራይ ቢያንስ 200,000 ተማሪዎች ለተከታታይ ሁለት አመት ለፈተና አልቀረቡም (በትምህርት ሚኒስትር ዳታ መሰረት በ2012 በትግራይ 217,197 የሁለተኛ ደረጃ ተማሪዎች ነበሩ)። በጥቀሱ በእዚ አመት ብቻ 1,102,626 ተማሪ የከፍተኛ ትምህርት እንድል ተንፍቃቸዋል።

በቅርቡ በወጣ ዳታ በአንደኛ እና በሁለተኛ ደረጃ የተመዘገቡ ተማሪዎች ቁጥር 25 ሚሊዮን ነው ከዛም ውስጥ 450 000 ተማሪ ነው በከፍተኛ ትምህርት ተመዝግቦ እየተማረ ያለው ፡ እንደ አንድ ዘገባ ይህ ቁጥር 12 እና 13% ሲሆን ይህም ቁጥር ከአብዛኛ አፍሪካ አገር አነስተኛው ነው። [According to official figures](#), there are currently more than 450,000 students enrolled in higher

education, while 25 million pupils are enrolled in primary and secondary education. It is only 12 to 13% which is way below many African countries.

የወያኔ አንዱ እና ትልቁ ስኬት የከፍተኛ ትምህርት ቤቶች ማስፋፋት ነው ብል ማገናን አይሆንም ፡ ወያኔ ስልጣን ሲረከብ ከሁለት ያለበለጡ የንጅርስቲዎችን ነበሩ ከስልጣን ሲባረር ሃምሳ የንጅርስቲዎችን አስረከበ ነው የወጣው ፡፡ ነገር የወያኔ ስኬት በብዙ ተግዳሮቶች የተሞላ መሆኑን መዘንጋት የለብንም ፡፡ ይህ በተመለከተ ወደ በኋላ እመጣበታለሁ ፡፡ ለአሁን ግን ስኬትን በተመለከተ የተባለውን እንመልከት ፡፡ [hWorld Education News and Reviews](#) የሚከተለውን ዘጋብ እናገኛለን The higher education sector, likewise, has come a long way since its humble beginnings. There were just three public universities, 16 colleges, and six research institutions in 1986 enrolling fewer than 18,000 students. Today, there are 30 public universities, as well as a growing private sector. Ethiopia did not have a single privately owned tertiary institution before the early 1990s, but there are now 61 accredited private HEIs. The overall number of tertiary students in both public and private institutions exploded by more than 2,000 percent, from 34,000 in 1991 to 757,000 in 2014, per [UIS data](#). ይህ እንግዲህ ከሰባት መት በፊት የነበረ አሃዝ ነው፡፡ በሌላ በኩል በዲላ የንጅርስቲ በተደረገ ጥናት ([Higher Education Enrolment, Graduation, and Employment Trends in Ethiopia: An Empirical Analysis](#)) ከ2019 እስከ 2025 የሚኖረውን የተመዘጋቢ እና የተመራቂ ብዛት አስልቶ እና ተንብዮ አቅርቧል፡፡ በዚህም ስሌት እና ትንበያ መሰረት በ2023 ወደ ከፍተኛ ትምህርት ይገባሉ ተብሎ የተገመተው የተማሪዎች ብዛት 491680 ነው፡፡ ነገር ግን ዘንድሮ በወጣው ውጤት መሰረት ወደ ከፍተኛ ትምህርት ይገባሉ ተብሎ የተወሰነ 29 909 ተማሪዎች ብቻ ናቸው፡፡ ይህ ማለት ከተተነበየው ቁጥር 6% መሆኑ ነው ያ ማለት 94% ተማሪ ወደ ከፍተኛ ትምህርት ቤት አይገቡ ማለት ነው፡፡ ይህ ደግሞ ዛሬ ሚኒስትሩ ከነገሩን 97% አሃዝ ጋራ ተቀራራቢ ነው፡፡ ይህን ልብ ብላችሁ ያዙልኝ፡፡

Table 3. Summary of a forecast of Ethiopian Enrolment and Graduation (2019-2025).

Model		2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Enrol-Model	Forecast	408884.71	429583.43	450282.14	470980.86	491679.57	512378.29	533077.00
	UCL	478620.50	528204.72	571068.07	610452.43	647613.53	683195.38	717580.55
	LCL	339148.93	330962.13	329496.22	331509.28	335745.61	341561.19	348573.45
Grad-Model	Forecast	74985.54	72651.20	70316.87	67982.53	65648.20	63313.86	60979.53
	UCL	95253.27	95655.40	98523.46	103608.89	110473.08	118765.74	128250.31
	LCL	54717.81	49647.01	42110.28	32356.18	20823.32	7861.99	-6291.25

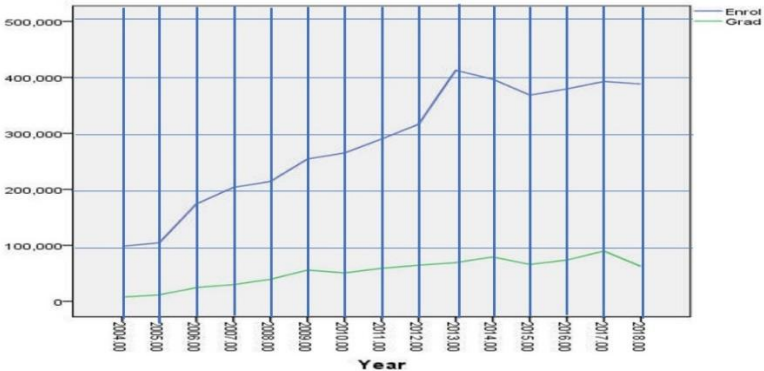

Figure 1. Higher Education Enrolment and Graduation (2004 to 2018).

በዲላ ዩንቨርስቲ ከቀረበው ጥናት አንደ የምንራዳው አስደንጋጭ አሳዛኝ እና አሳፋሪ አሃዝ አለው ይህም የኢሕዴግን (የወያኔን) የትምህርት ፖሊሲ ውድቀት ግልፅ አድርጎ የሚያሳይ ነው፡፡ ከላይ እንደጠቀስኩት የተማሪዎችን ቁጥር እና የትምህርት ተቋማትን በማብዛት ደረጃ ወያኔ ስኬት ቢያስመዘግብም በተመሳሳይ ሁኔታ ከተቋማቱ ተመርቀው ውጡ የተባሉት ተማሪዎችን ስንመለከት (ጥራትን ሳንጨምር) እጅግ አነስተኛ ነው፡፡ ነገሩ መግባት ሌላ መወጣት ሌላ ነው፡፡ ይህ ሂደት ከፍተኛ የመንግስት እርሻ ታርሶ ስብሉ አገር ያጠግባል ሲባል በድንገት ማሳው ተባይ ወይ በረዶ ወይ ድርቅ እንደ መታው አይነት ነው (የአብይን የስንዴ ማሳ ማለት ነው)፡፡ በጥናቱ እንደምንመለከተው

የተመዘጋቢው ቁጥር እየጨመረ በመጣ ቁጥር እና (የ400 ሺ ጣሪያ ቢያልፍም) የተመራቁው ቁጥር በመቶ ሺዎቹ በታች መሆኑን ነው። ይህን በሁለት አይነት መንገድ መተርጎም እንችላለን አንዱ መንግስት በፖለቲካ ደረጃ ከ90 ሺ በታች ለማስመረቅ መወሰኑን ሲሆን ፡ እዚህ ላይ መጀመሪያው ለምን አስገባህ ብሎ መጠየቅ ያባት ነው። በሁለተኛ ደረጃ በተለያዩ መንገድ ነጥብ አግኝተው ወደ ከፍተኛ ትምህርት ተቋም የገቡ ተማሪዎች በተለያዩ መንገድ እየተጠበቡ መውጣታቸውን ነው። ሁሌም የገባው እና የወጣው እኩል ይሆናል የሚል እሳቤ የለኝም ግን በገባው እና በተመረቀው መካከል ያለው ልዩነት ከፍተኛ ነው ። ይህን ከተሰጠው መረጃ መረዳት ይቻላል። አሁንም ለምን ብሎ መጠየቅ ያባት ነው። ይህን በአሃዝ እናስላው። ለምሳሌ 2004 የተመዘገበው 98 404 ሆኖ የተመረቀው አንድ አራተኛው ወይም 24 458 ተማሪ ነው (Figure 1) ተመልከቱ። በሌላ በኩል ከፍተኛ ተማሪ የተመዘገበበት ዘመን 2013 ሲሆን ይህም ከ412 752 ነው። በ2013 የገባው ተማሪ በአብዛኛው የሚመረቀው ከሶስት አመት ባኋላ ሲሆን በ 2016 ተመረቀው ግን 73 689 ነው ።(ማሳሳቢያ ፡ እዚህ ዳታ ትንተና ላይ የሕክምና እና የሳይንስ ተማሪዎችን በአንድ መደብ አስገብቼ ነው ያስላሁት እና ልዩነት እንዳለ ግምት ይወስድ) ። ያ ማለት ወደ ዩኒቨርሲቲ ከገባው ተማሪ ተመርቆ የወጣው 18% ሲሆን 82% የሚሆነው በሶስት አመቱ ሂደት ውስጥ አሹቅ ሆኗል ማለት ነው (339,063) ። ለእዚህም የዲላው ዩኒቨርሲቲ ጥናት የሚከተለውን የእናቴ መቀነት ሰበብ አቅርቧል። Graduation rates for undergraduates, on the other hand, are predicted to decline within the same time span. Because of government and institutional responses to quality education, undergraduate graduation rates may be dropping

እንደሚገባኝ ከሆነ የትምህርት ጥራት የሚጀምረው ከመዋለ ሕፃናት ጀምሮ ነው ። ሌላው ቢቀር እና ቢያቅተን ከመለስተኛ እና ሁለተኛ ደረጃ ጀምሮ የትምህርቱ ጀምሮ ጥራት ተጠብቆ መሄድ አለብን የሚል እምነት አለኝ ። ነገር ግን ተማሪዎችን በግፍ አግብስብሶ ዩኒቨርሲቲ ከከተቱ በኋላ ወይም በብርሃኑ ስሌት ለፈተና ካበቁ በኋላ የትምህርት ጥራት እንተግብራልን በሚል ሰበብ ተማሪውን አሹቅ ማድረግ ከትቅሙ ይለቅ ጉዳቱ ጎልቶ ነው የሚታየኝ። እዚህ ላይ በኢትዮጵያ ሶስት ብሄራዊ የማጣሪያ ፈተናዎች እንዳሉ አንዝንጋ 8ኛ 10ኛ እና 12ኛ ። በተለይ 10ኛው ማጣሪያ ወደ ከፍተኛ ትምህርት ተቋማት ሊገቡ የሚችሉ ተማሪዎችን ማዘጋጃ ነው ። እዚህ ላይ ከፊት ገንጠል ማለት ነው።

Table 5.2 Trends in Grade 10 Examination Results, 2002 E.C.-2011 E.C.

Year	Total Scored >= 2.0			Total Sat for exam			Total Scored >= 2.0 (%)		
	Male	Female	Total	Male	Female	Total	Male	Female	Total
2002 E.C.	206,641	120,860	327,501	296,629	229,279	525,908	69.7	52.7	62.3
2003 E.C.	229,087	145,689	374,776	311,247	252,193	563,440	73.6	57.8	66.5
2004 E.C.	212,521	137,093	349,614	283,711	236,235	519,946	74.9	58.0	67.2
2005 E.C.	283,783	179,478	463,261	417,941	338,696	756,637	67.9	53.0	61.2
2006 E.C.	282,214	183,558	465,772	461,919	406,498	868,417	61.1	45.2	53.6
2007 E.C.	382,216	282,088	664,304	522,855	468,131	990,986	73.1	60.3	67.0
2008 E.C.	421,707	339,054	760,761	538,248	491,534	1,029,782	78.3	69.0	73.9
2009 E.C.	466,371	366,106	832,477	627,752	555,490	1,183,242	74.3	65.9	70.4
2010 E.C.	439,851	341,203	781,054	636,512	569,277	1,205,789	69.1	59.9	64.8
2011 E.C.	487,835	367,067	854,902	682,572	572,997	1,255,569	71.5	64.1	68.1

ከላይ ያጋራሁት አሃዝ ([Education Statistics Annual Abstract 2011 E.C. \(2018/19\)](#)) የሚያሳየን በ2018/19 የ10ኛ ክፍል ብሄራዊ ፈተና ተፈትነው 2 እና ከሁለት ነጥብ በላይ አግኝተው ያለፉ ተማሪች ብዛት ነው 1 255 569 ወይም 68% መሆናቸውን ነው ፡ እዚህ ላይ ልብ ይበሉ ይህ ተማሪ ነው ከሁለት አመት በኋላ 12ኛ መልቀቂያ ፈተና የቀረበው እና በፕሮፌሰር ብርሃኑ ነጋ 97% ወድቀሃል የተባለው ። በ2014 ለፈተና መቅረብ የነበረበት ተማሪ በትንሹ 1 102 624 ሲሆን ከዚህ ውስጥ 33 ሺ ተማሪ ከአማራ ወደ 200 ሺ የሚጠጋ ተማሪ ከትግራይ ለፈተና አንዳልቀረበ ቀደም ብዬ አሳይቻለሁ ። እንግዲህ ፈተና ከተቀመጡት 50% እንኳን ወደቁ ብንል ዘንድሮ ወደ ከፍተኛ ትምህርት ቤት መግባት የነበረባቸው 434 812 ተማሪዎች ነበሩ ይህ ደግሞ ከዲላው ዩኒቨርሲቲ ትንበያ 491 679 ጋራ በጣም ተቀራራቢ ነው ። ትንበያው 11% ልዩነት ያሳያል ፡ እዚህ ላይ የ10ኛ ክፍሉን የማለፊያ አሃዝ የአስር አመቱን አማካኝ ብንወስድ 65% እና ብናስላው 582 738 ተማሪ ሊያልፍ ይችላል ነበር ማለት ነው ። አሁን ግን ፕሮፌሰሩ 29 909 ተማሪ አሳልፎ 869,624 ከደጅ እንዲቆሙ አድርጓቸዋል። እዚህ ላይ ከዚህ ቀደም የነበረውን ሂደት እና የዲላ ዩኒቨርሲቲ ትንበያ መሰረት አድርገን ስናስላ በትንሹ መውደቅ ያለባቸው ተማሪዎች 286 886 ወይም በትልቁ 434 812 ነበሩ ።

የሚሊዮን ብር ጥያቄ

1. ይህ ያህል የአሃዝ ልዩነት እንዴት ሊመጣ ቻለ?
2. ወሳኔው አካዳሚክ ነው ወይስ ፖለቲካዊ? ወይስ ምጣኔ ሃብታዊ?
3. ዘንድሮ ይህን ያህል ተማሪ ለምን እንዲውድቅ ተደረገ?
4. ፕሮፌሰሩ እንዳሉት ፈተና እንዳይሰረቅ ስላደረጉ ነው?
5. ወይስ የወላጆች ጥፋት ነው? ወይስ የተማሪዎች ስንፍና ነው?

6. ወይስ እሳቸው በለሆሳስ እንዳሉት እሳቸው እና መስሎቻቸው ስራቸውን በቅጡ እና በአግባብ ስላልሰሩ ነው ?
7. ወይስ ከእዛ ጀርባ የተደበቀ አጀንዳ አለ?
8. የዲላው ዩንቨርሲቲ ትንቢያን በ2025 አገሪቱ 533 077 ተማሪዎች ታስተናግዳለች ብሎ አሳይቷል : ፕሮፌሰሩ አያውቀውም?

ብዙ ጥያቄዎች መጠየቅ ይቻላል መልሱ ግን ቀላል እና ቀጥተኛ አይሆንም። ባለኝ አሃዝ መሰረት ከ2014 እስከ 2018 ድረስ በአማካኝ በአመት 283 882 ተማሪ ወደ ከፍተኛ ትምህርት ተቋም ሲገባ በአማካኝ የሚመረቀው 52 167 ተማሪ ነው ይህም ገብቶ የሚወጣው 18% ብቻ ነው። አሁን ባለው አሃዝ መሰረት አገሪቱ ያላት ተማሪ ብዛት 25 ሚሊዮን ሲሆን ለአቅመ ዩንቨርሲቲ ደርሶ ቆብ የሚጭነው 0.21% ብቻ ነው። አባይን በጭልፋ ማለት አሁን ነው።

እንግዲህ ፕሮፌሰሩ የሚለን 0.21% ለአገሪቷ በዝቶባታል እና እንቀንሰው ነው። በርግጥ የትምህርትን ጥራት በተመለከተ የኢትዮጵያ ችግር ብቻ አይደለም በአደገት አገራትም የሚያስለቅስ ጢስ ሆኖባቸዋል ። ለፕሮፌሰር ብርሃኑ እና ለአብይ አህመድ ማስተዛዛኛ ሊሆን የሚችለው ከጥቂት አመት በፊት ከወደ ላይቤሪያ የተሰማው ዜና ነው ፡ ዜናውም ላይቤሪያ ብቻ ሳይሆን አለምንም ያስደነገጠ ነበር። በዜናው መሰረት In August 2013, all 25,000 students that sat an entrance and placement examinations for admission into the University failed sending shock waves both locally and internationally on such poor performance. የአገሪቱ ትምህርት ሚኒስትር የፈተና ውጤት ዜናውን በማንም ሳያመካኙ የጅምላ ፍጅት ብለውታል "I know there are a lot of weaknesses in the schools but for a whole group of people to take exams and every single one of them to fail, I have my doubts about that," Ms David-Tarpeh said. ["It's like mass murder."](#) በተመሳሳይ ሁኔታ ከሶስት አመትም በኋላ በዛቸው ላይቤሪያ ከ 42 ሺ ተፈታኝ አንድም አላለፈም ፡ A total of 42,000 students sat the annual west African regional examinations in Liberia, but only one passed the Division One level exams for entry to university.

የፈተና ውጤት ችግር [በናጅሪያ](#) እና [በሱማሊያ](#) እንዲሁም በሌሎች አገሮች ተከስቷል ሁሉም በየራሳቸው የችግሩን መንገድ መርምረው መፍትሄ ስጥተውታል። ጠቃሚነቱ ጎልቶ ስለታየኝ የተማሪዎች የፈተና ውጤት ያስጨነቃቸው የሱማሊያ መሪዎች ያሉትን ብጠቅስ እወዳለሁ [The issue of students 'success](#) and failure in the general secondary certificate examination is an important issue in Somalia society that occupies the mind of students, their teachers, their parents, and higher educational policy-makers, and society in general. Because it determines the academic and professional future of students, and is considered a waste of human and economic resources in the event of high repetition rates. በተለይ አምባቢያን ከሱማሊያዎቹ መግለጫ እንዲይዙልኝ የምፈልገው ነጥብ የተማሪዎች ፈተና ውጤት በአገሪቱ የሰው ኃይል ሃብት ልማት እንዲሁም የምጣኔ ሃብት ውድመት ነው ያሉትን ነው ። የብርሃኑ ነጋ አይምሮ ከሱማሊያዎቹ ያነሰ ነው እን?

ፕሮፌሰር ብርሃኑ እና አብይ የፈተና ውጤት ከአገር እና ከሰው ሃብት ልማት ውድመት ጋር አዛምዶ እና አጣምሮ ከማየት ይልቅ ወላጆችን እና ተማሪዎችን በመውቀስ ነው የተጠመዱት። አሁንም ፈርቶ ዳውላውን እንዲሉ ማለት ነው። አሁን በተማሪዎች ላይ የተከሰተው “የጅምላ ጭፍጨፋ” ስህተት እንዴት ልሆን እችላለሁ? ለእዚህ ትውልድ ፍጅት ብዙ ምክንያቶች ቢኖሩትም ዋናው ግን ከአብይ የተሸፈነ የተወላገደ የተጣመመ እይታ የመነጨ ለመሆኑ ብዙ ማስረጃዎች አሉ። ጥቂቶቹን ልጥቀስ ፡ እናተም ጨምሩበት

1. አብይ የተማሪን የሰው ኃይል የሚያስተናግድ የኢኮኖሚ የመገንባት እቅድም አቅምም ትልምም የለውም። ፓርክ ለመጠበቅ እና ለማሳመር ያልተማረ ሰው በቂ ነው። ብዙ እውቀትን የሚጠይቁ ስራዎችን ለመስራት አንዳችን እራይ በሕሊናው አልፈጠረበትም
2. የተማሪ የሰው ኃይል ለመብቱ የሚታገል ይሆናል አብይ ይህ ኃይል እንዲፈጠር አይፈልግም
3. ከአሁን የዋልች ጊደር ፈስ ለምዳ መጣች እንዲሉ አብይ ከኢሳያስ በወሰደው ትምህርት መሰረት ወጣቱን ወደ ዩንቨርሲቲ ሳይሆን ወደ ወታደራዊ ማስልጠኛ (ሳዋ) የመላክ እቅድ ይኖረው ይሆናል ፡ ያልተማረ እና ስራ ያጣ ወጣት ነገ በግዴታም ይሁን በውዴታ ለውትድርና ይመለመላል። ሁኔታው ካመቻ ሰላም አስከባሪ ተብሎ ነገ በዶላር ይሸጣል፤ አለም ቀውስ ላይ ነች አንዘንጋ
4. አብይ ለስልጣኑ ሲለ በከፈተው ጦረነት የአገሪቱን ሃብት አሟጧል በተጨማሪም የእሱ አንገብጋቢ ጉዳይ ቤተ መንግስቱን መገንባት እንጂ ትውልድ የመገንባት አይደለም ስለሆነም ለትምህርት የሚያውለው ገንዘብ የለውም
5. የዓለም አቀፍ የገንዘብ ድርጅቶች ገንዘብ ሲያበድሩ አንዱ መስፍርታቸው የመንግስት ባጅትን መቀነስ ነው ፡ የትምህርት የጤና የመሳሰሉት ባጅቶች የነሱ ኢላማዎች ናቸው ። አሁን አብይ በአራጣ አባዳሪዎች ኪስ ውስጥ ነው ። ለመኖር አገሪቷን መሸጥ አለበት
6. የጎባጣ አሸከር አጎንብሶ ይሄዳል እንዲሉ ፕሮፌሰሩ አብይ የሚለውን የሚስራ ሎሌ ነው

እንደ እውነቱ ለመናገር ይህን ፅሁፍ ስፅፍ ያገኝሁት እውነታ ቢኖር ቁጥር ስፍር የሌለው ተማሪ ያለ በቂ ዝግጅት ተመዘገበ ለማለት በሚመስል ስሌት ብቻ አንጋግቶ ማስገባት እና አንጋግቶ ማስወጣት በአገር እና በሰው ሃብት ልማት ላይ መጫወት ብቻ ሳይሆን አገርንም ሆነ ትውልድን መግደል መሆኑ ተረድቻለሁ። ለእዚህም ነው የላይቤሪያ አቻቸው የፈተና መውደቅን “የጅምላ ግድያ” ብለው የሰየሙት። እውነት ብለዋል ፡ አብይ እና ብርሃኑ ሆነው አገርን ትውልድን እየገደሉ ለመሆኑ መጠራጠር የለብንም ። በርግጥ ለእዚህም መሰረቱ የተወላገደ የትምህርት ፖሊሲ የቀረፀው የኢሕአዴግ መሆኑ መዘንጋት የለበትም ።

የኢትዮጵያ ሕዝብ አገሩን ለማዳን ትውልድ ለማትርፈ ከፈለገ በባለጌ ፕሮፌሰር (naughty professor) እና በእብድ ዶክተር (Lunatic Doctor) ከሚመራው የጥፋት ፓለቲካ መላቀቅ አለበት ። ወደፊት የትምህርቱን ጥራት ለማሻሻል ከተፈለገ ስራው መጀመር ያለበት ተማሪው በጨቅላ እንድሚው እንጂ በጎማሳ ዘመኑ መሆን የለበትም ። በየመንደሩ አሉ ለማለት የተገነቡ ዩንቨርሲቲዎች ታጥፈው በዝን ደረጃ ተደራጅተው በገንዘብ እና በሰው ኃይል ፋርጥመው ስመ ጥሩ የትምህርት ተቋማት ሊሆኑ የገባል ። ከፍተኛ የትምህርት ተቋማት ከካድሬ እና ከፖለቲካ የፀዱ መሆን አለባቸው ። ያኔ አገር እና ትውልድ ይድን ይሆናል ። እስከ ድረስ የትውልድ ፍጅቱ ይቀጥላል።